

Географія 9 клас

Урок Аграрні реформи в Україні

Мета: дати характеристику аграрних реформ в Україні; повторити й систематизувати матеріал про сільське господарство України; розвивати навички порівняння та узагальнення, аналізу та синтезу матеріалу; виховувати творчий підхід, бажання самостійно створювати дидактичні матеріали за темою, аналітичні здібності, бажання об'єднувати свої дії під час виконання спільного завдання, сприяти патріотичному вихованню.

Тип уроку: контролю, систематизації та узагальнення знань.

Структура уроку

I. Мотивація навчальної діяльності

II. Повторення та узагальнення понять

III. Застосування знань у стандартних та змінених умовах

IV. Перевірка, оцінювання, аналіз виконаних робіт

VI. Домашнє завдання

Матеріали до етапів уроку

I. Мотивація навчальної діяльності

Завдання Географічне аудіювання

Аграрні реформи в Україні, їх соціальне та економічне значення

Головною метою аграрної політики України є розбудова конкурентоспроможного аграрного сектора економіки шляхом створення умов для прискореного формування підприємств різних форм власності.

У 1992 р. Україна активно включилась у формування ринкових відносин, але механізм державного регулювання в сільськогосподарській сфері не було визначено. Ситуація ускладнилась хаотичною приватизацією, унаслідок якої переробники відгородились від першооснови — виробників сировини, та розривом економічних зв'язків, що призвело до розвалу традиційних ринків збуту. Для селян стали недоступні ні добрива, ні нова сільськогосподарська техніка, ні бензин. Цінові, податкові, кредитні перепони призвели до вкрай негативних наслідків в аграрній сфері. Держава намагалася позбутися важкого тягаря дотування аграрного сектора, але зберегти за собою адміністративне втручання в управління агропромисловим комплексом, його виробничими структурами. Тому необхідність проведення нової аграрної політики для незалежної України стала вкрай важливою. Це проблема багатоаспектна, в якій об'єднується все: політика, право, економіка, соціальні питання, організація, кадрове забезпечення, технологічність агропромислового виробництва, підвищення його економічної захищеності й надійності.

Економічне значення аграрних реформ полягає в розпаюванні землі та запровадженні нових внутрішньогосподарських відносин, створенні самостійних організаційних форм як усередині підприємств, так і окремо, шляхом поділу на структури ринкового типу.

За даними Управління з контролю за використанням земель станом на 1 липня 2007 року реформування по Україні проведено в 11 888 господарствах (99,7 %). Унаслідок реформування створено 29,5 тис. нових агроформувань ринкового типу. З них: ТОВ — 7,2 тис. (24,4 %), приватних (приватно-орендних) підприємств — 5,2 тис. (17,6 %), акціонерних товариств — 0,7 тис. (2,4 %), сільськогосподарських кооперативів — 1,4 тис. (4,7 %), фермерських господарств — 10,2 тис. (34,6 %), інших суб'єктів господарювання — 4,8 тис. (16,3 %). Сертифікати на право на земельну частку (пай) отримали 6,8 млн громадян, або 98,6 % від тих, що набули це право.

Надзвичайно важливою проблемою для сільського господарства є створення рівних умов розвитку сільськогосподарського виробництва. Всі власники (великих, середніх, дрібних підприємств) повинні брати відповідальність на себе, вести виробництво, входячи з реалій сьогодення, але їм потрібна стартова допомога.

Держава (як свідчить світовий досвід) повинна бути причетна до процесу управління аграрним сектором економіки, але не як монополіст, а як регулятор інтересів товаровиробників та споживачів і в подальшому процес розвитку форм господарювання зосередити на індивідуальній власності на засоби виробництва.

Економічний розвиток приватного сектора, розширення його масштабів можуть стати основою для збільшення державних доходів. Державі слід посприяти, щоб у приватний сектор почав надходити інвестиційний капітал, у тому числі й іноземний.

Ліквідація монополії державної власності на земельні ресурси, встановлення правової рівності форм земельної власності й включення землі в систему господарського обороту суттєво змінили характер і зміст земельних відносин. Потрібно подбати, щоб більшість власників земельних паїв мали не формальне, а реальне право на землю. Власник умовної земельної ділянки не може нею розпоряджатись або мати відповідну економічну вигоду. Соціальне значення аграрних реформ надзвичайно велике. Головне — визначення статусу селянина як серцевини всієї системи аграрних відносин, виведення рівнів його праці, життя та побуту на істотно якісний вищий рівень, підвищення престижності селянської праці. Призупинення культурного, освітнього і духовного занепаду селянських поселень і відновлення їх з часом до рівня, який у свій час зробив українському селянству славу одного з найбільш розвинутих. На сьогоднішній момент український селянин одержав право на землю, має свободу вибору, за своїм бажанням може визначити форми господарської діяльності, відкрито шлях до вільного підприємництва мільйонів людей, які діють на підставі власного інтересу.

Питання до тексту. Яка головна мета аграрної реформи в Україні? Як ви розумієте поняття «розпаювання землі»? У чому була складність включення сільського господарства в ринковий механізм? Яке економічне та соціальне значення аграрної реформи?

II. Повторення та узагальнення понять

1. Поясніть значення поняття «сільське господарство як експортоутворююча галузь».
2. Які особливості має сільське господарство у виробництві продукції?
3. Як пов'язані між собою розвиток сільського господарства та структура раціонального харчування населення України?
4. Як ви вважаєте, наскільки добре використовує сільське господарство природно-ресурсний потенціал України?

III. Застосування знань у стандартних та змінених умовах

Соціогеографічний практикум

Уявіть, що ви — фермер. У вас троє дітей — семи, дев'яти і тринадцяти років, з вами живуть і ваші батьки. За останні декілька років деякі ваші сусіди виїхали з сільської місцевості до міста в пошуках роботи. Ви роздумуєте над тим, чи не варто вашій родині зробити те саме з урахуванням того, що тільки один з ваших сусідів купив квартиру, а інші туляться в родичів. Розділіть аркуш паперу на дві колонки. В одній перерахуйте переваги, які обіцяє вашій родині міське життя, а в іншій — життя в селі. Порівняйте обидві колонки. Який висновок ви зробили? Поясніть.

Життя в місті	Життя в селі

Завдання. Робота в групах Створіть тести формату А (одна правильна відповідь з чотирьох запропонованих) за темою «Сільське господарство».

Кожна група в залежності від рівня підготовки учнів може скласти від трьох до п'яти завдань.

IV. Перевірка, оцінювання, аналіз виконаних робіт конкурс на краще питання або найбільш плідну групу.

VI. Домашнє завдання

Повторити матеріали теми.

Випереджальне завдання. Приготувати фото (або комп'ютерну презентацію), на якому зображені елементи транспортної інфраструктури: зупинка на трасі, АЗС, придорожня кав'ярня, базар, пункт ДАІ. Підготуйте фото різних автомобілів (легкових та вантажних): борошновози, рефрижератори, «жива риба», цистерни тощо.